

TOPLUM YARARINA ORMANCILIK İÇİN NASIL BİR AĞAÇLANDIRMA VE AĞAÇLANDIRMA BAYRAMI OLMALI?

Tarım ve Orman Bakanlığınca, bu yıl da geçen yıl ilan edilmiş olan 11 Kasım Milli Ağaçlandırma Günü'nde "Geleceğe Nefes" etkinliğinin düzenleneceği açıklanmıştır. Geçen yıl düzenlenen Milli ağaçlandırma Gününde 11 milyon fidan dikilmesi hedeflenmiş, sonrasında ise bu sayının üzerine çıkılarak 14 milyona yakın bir fidanın toprakla buluşturulduğu ifade edilmiştir. Geçen yıl ayrıca 2020 yılı Milli Ağaçlandırma Gününde 83 milyon fidanın toprakla buluşturulmasının hedeflendiği de belirtilmiştir. Ancak Covid-19 salgını nedeniyle 11 Kasım 2020 tarihinde aynı gün içinde 83 milyon fidanın toprakla buluşmasının zor olduğu, bu sayının tüm 2020 yılı hedefi olduğu da Orman Genel Müdürlüğü (OGM)'nün basına yansıyan açıklamalarından anlaşılmaktadır.

Geçen yılki etkinlikte aynı gün içinde 11 milyon fidanın dikim organizasyonunun yapılması tartışılmasına neden olmuştu. Bilindiği üzere; 2019 yılında yaz kuraklığı oldukça uzun sürmüş ve başta Marmara ve Karadeniz Bölgeleri hariç neredeyse tüm ülkede uygun olmayan şartlarda fidan dikimi yapılmıştır. O gün dikilen fidanların yaşayıp yaşamadığı kamuoyunu sürekli meşgul etmiştir. Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) olarak ağaçlandırma bayramları ve fidan dikimi konusunda kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi gerektiği inancında olduğumuz için bu açıklamayı yapma gereği duyuyoruz.

Ülkemizde Ağaç bayramları uzun zamandır yapılmaktadır. Örneğin 17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde "Türkiye halkı, servet itibari ile bir altın hazinesi üzerinde oturduğuna vakıftır. Ormanlarını evladı gibi sever, bunun için ağaç bayramları yapar; yeniden orman yetiştirir." şeklinde karar alınmıştır. Cumhuriyetin ilanı öncesinde, kongrede böyle bir karar alınması ormana ve ağaçlandırmaya verilen önemi göstermektedir. Cumhuriyet'le birlikte başta okullar olmak üzere değişik kurum ve kuruluşlar tarafından fidan dikim şenlikleri yapılmıştır. O zamanlardan beri, ülkemizde "21 Mart Günü, Ormanlık Günü ve Ağaç Bayramı" olarak uzun yıllardır kutlanmaktadır.

Ulusal ormanlık örgütü olan OGM'nin ağaçlandırma çalışmaları düzenli ve planlı olarak 1946 yılından beri yapılmaktadır ve zamanla bu çalışmaların halka yayılması konusunda adımlar da atılmıştır. Bu kapsamda 1972 yılında, 7/5267 sayılı "Kamu Ağaçlandırmaları ve Ağaç Bayramı Yönetmeliği" yürürlüğe konulmuştur. 1995 yılında, OGM dışındaki kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından ağaçlandırma yapılmasını hem teşvik etmek hem de ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına görev olarak vermek amacıyla 4122 sayılı Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu" çıkarılmıştır. 1996 yılında ise 96/8396 sayılı "Orman Haftası ve Ağaç Bayramı Yönetmeliği" yürürlüğe konulmuştur. 2007 yılında da 2007/28 Sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Ağaçlandırma Seferberliği ilan edilmiştir. Ülkemiz ormancılarının da girişimleriyle Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 2012 yılında, 21 Mart tarihini "Uluslararası Orman Günü" olarak kabul ve ilan etmiştir. Ülkemizde artık gelenekselleşmiş olan 21 Mart Ormanlık Günü ve Ağaçlandırma Bayramı'na rağmen, geçen yıl yapılan yeni uygulamayla 11 Kasım gününün "Milli Ağaçlandırma Günü" olarak ilan edilmiş olması düşündürücüdür.

Ülkemizdeki ister orman içinde isterse orman dışında olsun ağaç varlığının artırılması son derece önemlidir. Ayrıca bu tür çalışmaların topluma orman ve ağaç sevgisi aşıladığı da bilinmektedir. Nitekim OGM, toplumun ağaç sevgisini arttırmak için özellikle 21 Mart Ormanlık Gün ve Haftalarında olmak üzere, 2003-2019 yılları arasında toplam 192 milyon adet fidanı ücretsiz olarak dağıtmış, okul, mezarlık, ibadethane, hastane ve yol kenarlarını ağaçlandırma çalışmaları yapmıştır.

Ülkemizde ormanlık alanlarda fidan dikimleri yörenin ekolojik koşullarına (iklim, yükselti, bakı, toprağın tavadı olup olmadığı vb.) bağlı olarak; fidanların kış uykusuna girdiği (büyüme döneminin sona erdiği) sonbahar ve fidanların kış uykusundan çıktığı, tomurcukların patladığı ilkbahar ayları arasında gerçekleştirilmektedir. Bunun haricinde küçük alanlarda tüplü fidanlarla yılın her mevsimi dikim yapılması mümkündür. Ancak dikim mevsimi olarak adlandırılan yukarıda belirtilen dönem dışında dikilen fidanların tutma başarısı genelde daha düşüktür. Özellikle çıplak köklü fidanların dikim mevsiminde dikilmesi zorunludur. Dikim mevsimi içinde de;

- Toprağın tavadı olmadığı yani ıslak, kuru, donmuş halde bulunduğu, rüzgârlı ve soğuk hava şartlarında dikim yapılmamalıdır. Bu şartlarda dikilen fidanların yaşama oranı oldukça düşmekte, hem fidanların hem de işçilerin sağlığı ve verimliliği olumsuz etkilenmektedir.

- Dikilecek fidanlar yörede yaşayabilecek türlerden seçilmelidir. Bunun için ormancılıkta tohum transfer reyonu olarak açıklanan dikim yapılacak alanın ekolojik koşullarına uygun türlerin tohumlarından üretilmiş fidanlar kullanılmalı ve mutlaka orman ağacı türü olmalıdır.
- Dikim yapacak kişilerin dikim konusunda bilgili olması gerekmektedir. OGM'ce çalıştırılan kalifiye orman işçileri dahi bir günde en fazla 80-100 adet fidan dikebilmektedir. Çünkü dikilecek fidanların kalitesinin kontrol edilmesi, sağlıksız fidanların dikilmemesi, fidanların kök temizliğinin yapılması ve dikimde fidanların kök boğazına kadar toprağa gömülmesi zorunludur. Örneğin tepe sürgünü kırılmış, kökleri sağlıksız ya da uzun süre açık havada beklemiş fidanlar kesinlikle dikilmemelidir.

Geçen yıl, 11 Kasım 2019 tarihindeki "Milli Ağaçlandırma Günü" adı altında düzenlenen etkinlikte, aynı günde 11 milyon fidanın dikilmesi girişimine yapılmış olan bilimsel itirazların temelinde bu gerekçeler yatmaktadır. Açıklanan bu gerekçeler ve Covid-19 salgınının oluşturduğu özel koşullar gereği ağaçlandırma kampanyaları konusunda TOD olarak Tarım ve Orman Bakanlığı ile kamuoyunu uyarmak istiyoruz:

2020 yılındaki Milli Ağaçlandırma Gününde geniş katımlı bir organizasyon Covid-19 virüsünün yayılması riskini arttıracaktır. Nitekim bu yılki etkinliklerin daha çok sembolik olacağı OGM tarafından yapılan açıklamalardan anlaşılmaktadır. Bu olumlu bir adımdır.

2019 yılında olduğu gibi 2020 yılı da oldukça kurak ve sıcak geçmiş olup ülkenin önemli bir bölümünde fidanlar kış uykusu olarak adlandırılan döneme henüz girmemiştir. 11 Kasım tarihinde farklı coğrafi bölge ve yüksekliklerdeki toprakların dikim için uygun olup olmayacağı henüz belli değildir. Aynı günde rekor kırmak hedefiyle aceleyle fidan dikilmesi hatalı uygulamalara yol açacak ve bu fidanların yaşama şansını düşürecektir. Sonrasında gerçekleştirilecek tamamlama dikimleri ise dikim maliyetlerini artıracak, bu durum belki de binlerce insanın emeklerinin boşa gitmesiyle sonuçlanacaktır.

Türkiye Ormancılar Derneği; aynı günde milyonlarca fidan dikilmesi yerine her il için uygun dikim zamanlarının belirlenmesi, planlamanın buna göre yapılması ve fidan dikimlerinin çocuklara, gençlere ve tüm topluma; ormanların özelliklerinin ve sunduğu hizmet ve fonksiyonların anlatıldığı şenlik havasındaki organizasyonlarla yapılmasının daha anlamlı olacağını düşünmektedir. Bu kapsamda 29 Ekim ve 19 Mayıs tarihleri arasında olmak üzere soğuk yörelerde sonbaharda daha erken, ilkbaharda daha geç, sıcak yörelerde ise tam tersi olacak şekilde tüm öğrencileri kapsayacak etkinlikler yapılması tercih edilmelidir. Bu etkinliklerin sadece fidan dikimi konusuyla sınırlı kalmayarak, ormanların sağladığı ekosistem hizmetlerinin, orman yangınlarının, ormancılık uygulamalarının anlatıldığı festivallere dönüştürülmesi halinde toplumdaki orman sevgisi ve bilincinin artırılmasına daha çok yarar sağlanacaktır.

Ormanların korunması, geliştirilmesi ve alanlarının genişletilmesine ilişkin Anayasal görev 6831 sayılı Orman Kanunu gereği OGM'ye verilmiştir ve bu görevleri yerine getirebilmek için kuruma her yıl bütçe ayrılmaktadır. Bunun yanında "Geleceğe nefes" kampanyası kapsamında toplanan bağışların orman ekosistemlerimizin artmasını sağlayacak şekilde öncelikle yeni orman tesisi çalışmalarında kullanılması gerekmektedir. Tartışmalara meydan verilmemesi için de bağışlarla oluşan kaynağın ve harcamaların şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılması son derece önemlidir.

Türkiye Ormancılar Derneği olarak;

Fidan dikmek gibi kutsal bir görevin siyasallaştırılmaması gerektiğini, ormancılıkta toprakla buluşturulan fidan sayısının değil, ormanlaştırılan alan miktarının önemli olduğunu, fidan sayısı üzerinden yapılan tartışmaların da mesleğimize zarar verdiğini düşünüyoruz. Ülkemizin ormanlarını gerek bu değerli varlığımızı yok eden maden ve enerji şirketleri ile ormanlara zarar veren tüm diğer etkenlere karşı koruyan, gerekse fidan dikerek orman varlığına katkı sağlamak isteyen herkese minnettar olduğumuzun bilinmesini isteriz.

KAMUOYUNA SAYGI İLE DUYURULUR. 08.11.2020

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ